

[Type text]

Podcast «Στο Αρχείο σήμερα...»

1ο επεισόδιο «Η αθέατη πλευρά του επαγγέλματος του συντηρητή»

Τα Αρχεία δεν είναι αποθήκες ή αποθετήρια... ή μήπως είναι;

Τα Αρχεία δεν είναι χώροι διαλέξεων... ή μήπως είναι;

Τα Αρχεία δεν είναι χώροι εκθέσεων... ή μήπως είναι;

Τα Αρχεία δεν είναι χώροι προβολών... ή μήπως είναι;

Τα Αρχεία δεν είναι χώροι παραστάσεων... ή μήπως είναι;

Ένα Αρχείο είναι πολλά περισσότερα από αυτά που μας έρχονται αρχικά στο νου. Στο podcast «Στο Αρχείο σήμερα...» παρουσιάζουμε πτυχές της καθημερινότητας του Ιστορικού Αρχείου του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς που αφορούν τόσο στην επιστήμη της αρχειονομίας, τη συντήρηση αρχειακού υλικού αλλά και τον ρόλο των αρχείων στην ενίσχυση της ιστορικής κουλτούρας.

Τα αρχεία, τα τεκμήρια στα οποία διασώζεται η ιστορική πληροφορία, παραδίδονται κυρίως σε χαρτώο υλικό. Στο 1ο επεισόδιο με τίτλο «Η αθέατη πλευρά του επαγγέλματος του συντηρητή», στο πλαίσιο του εορτασμού της Ευρωπαϊκής Ημέρας Συντήρησης, απαντούμε σε ερωτήματα που έθεσαν επισκέπτες του Ιστορικού Αρχείου ΠΙΟΠ κατά τη διάρκεια ξεναγήσεων και αφορούν στο επάγγελμα του συντηρητή, στον χώρο εργασίας του και τη διατήρηση του αρχειακού και βιβλιακού υλικού.

Ονομάζομαι Μάριος Παπαθανασίου και με τη συνάδελφο, συντηρήτρια αρχειακού υλικού Ιφιγένεια Λελοβίτη απαντάμε στις ερωτήσεις σας:

Με τι ασχολείται καθημερινά ο συντηρητής αρχειακού υλικού;

Θα απαντήσω περιγράφοντας τι περιλαμβάνει η συντήρηση αρχειακού υλικού και βιβλίων. Περιλαμβάνει την προληπτική και την επεμβατική συντήρηση. Προληπτική συντήρηση είναι όλες οι ενέργειες και τα μέτρα που λαμβάνουμε με σκοπό την ελαχιστοποίηση κάθε πιθανής μελλοντικής επιδείνωσης της κατάστασης διατήρησης ή απώλειας του υλικού. Επεμβατική συντήρηση είναι οι ενέργειες που εφαρμόζονται άμεσα στα αντικείμενα με σκοπό τη σταθεροποίηση της κατάστασης διατήρησης και την επιβράδυνση της περαιτέρω υποβάθμισης αυτής της κατάστασης.

Ενδεικτικά θα πω ότι ο συντηρητής, στο πλαίσιο της προληπτικής συντήρησης, επιλέγει τα κατάλληλα αποθηκευτικά μέσα ή τους ασφαλέστερους τρόπους έκθεσης των αντικειμένων, ελέγχει ανά τακτά χρονικά διαστήματα τις περιβαλλοντικές συνθήκες στα αρχειοστάσια (τους χώρους όπου φυλάσσονται τα αρχεία) όπως η θερμοκρασία, η σχετική υγρασία και μεριμνά για την τήρηση των μέτρων ασφάλειας και έκτακτης ανάγκης.

Στο πλαίσιο της επεμβατικής συντήρησης, ενέργειες όπως καθαρισμός, στερέωση κι αισθητική αποκατάσταση του υλικού έχουν στόχο να αναστείλουν επιζήμιες μεταβολές της φυσικής κατάστασης και να βελτιώσουν την οπτική εμφάνισή του.

[Type text]

Οι εργασίες επεμβατικής συντήρησης είναι πάντα ίδιες; Δηλαδή σε ένα βιβλίο του προηγούμενου αιώνα και σε ένα σύγχρονο επεμβαίνετε με τον ίδιο τρόπο;

Κατηγορηματικά όχι. Κάθε βιβλίο, αλλά και κάθε τεκμήριο, αντιμετωπίζεται διαφορετικά ανεξάρτητα της παλαιότητάς του. Ο συντηρητής είναι υποχρεωμένος να σεβασθεί τις αισθητικές, ιστορικές και φυσικές ιδιότητες του αντικειμένου που αναλαμβάνει να συντηρήσει λαμβάνοντας υπόψη και τη χρήση του.

Άρα καταλαβαίνουμε ότι υπάρχουν αρκετοί περιορισμοί στις διαδικασίες συντήρησης. Σωστά;

Στη χώρα μας ο Κώδικας Δεοντολογίας Επαγγέλματος Συντηρητή Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του 2000 ορίζει τις διαδικασίες που δεσμεύουν τον συντηρητή καθώς έχει ευθύνη απέναντι στο αντικείμενο που συντηρεί και ταυτόχρονα ηθική ευθύνη απέναντι στο κοινωνικό σύνολο και τις μελλοντικές γενιές. Στόχος δεν είναι να κάνουμε το αντικείμενο «καινούργιο» αλλά να σταματήσουμε τη φθορά. Επισημαίνω, λοιπόν, ότι οι επεμβάσεις συντήρησης περιορίζονται στην ελάχιστη αναγκαία αγωγή και εντάσσονται πάντα σε τεκμηριωμένο μεθοδολογικό πλαίσιο.

Τι υλικά χρησιμοποιείτε στη συντήρηση χαρτιού;

Χρησιμοποιούμε υλικά τα οποία, σύμφωνα με τα τελευταία επιστημονικά δεδομένα, δεν βλάπτουν το αντικείμενο, τους ανθρώπους και το περιβάλλον. Είναι συμβατά με τα πρωτογενή υλικά δομής του χαρτιού, αντιστρεπτά και δεν παρακωλύουν μελλοντικές αναλύσεις και επεμβάσεις. Θα ήθελα να επισημάνω ότι οι μέθοδοι και όλα τα υλικά που χρησιμοποιούνται καταγράφονται λεπτομερώς και ένα δελτίο καταγραφής συνοδεύει το κάθε αντικείμενο, γίνεται τμήμα της «ιστορίας» του, ώστε ο μελλοντικός συντηρητής να γνωρίζει τι εργασίες έχουν γίνει επί αυτού.

Η δουλειά σας απαιτεί συνεργασία με άλλες ειδικότητες;

Ο συντηρητής είναι υποχρεωμένος να συνεργάζεται με άλλους επιστήμονες όπως ειδικούς στην εφαρμοσμένη έρευνα, ιστορικούς, αρχαιολόγους, ιστορικούς τέχνης. Στην περίπτωση μας η συνεργασία συντηρητή-αρχειονόμου είναι καθημερινή και απολύτως αναγκαία για τη διαφύλαξη του αρχειακού αποθέματος. Είναι απαραίτητη, λοιπόν, η αρμονική συνεργασία ώστε να λαμβάνονται κάθε φορά όλα τα απαραίτητα μέτρα προφύλαξης του υλικού κατά την αποθήκευση, έκθεση, μεταφορά του. Ενδεικτικά, μπορώ να αναφέρω ότι από κοινού καθορίζουμε τις προτεραιότητες συντήρησης των αρχειακών συλλογών ή ποια αντικείμενα θα περιληφθούν σε έκθεση αρχειακού υλικού.

Αν έχετε ερωτήσεις στείλτε μας e-mail στο archivespiop@piraeusbank.gr και αν θέλετε απαντήσεις ακολουθήστε μας στα κανάλια του ΠΙΟΠ, www.piop.gr και στη σελίδα του ΠΙΟΠ στο Facebook και στο YouTube. Θα τα ξαναπούμε σύντομα!